

Nr 47.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Östersunds stad; given Stockholms slott den 3 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Rosén.

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 3 februari 1928.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Rosén anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan om godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Östersunds stad samt anför därvid följande.

Genom brev den 25 maj 1906 förordnade Kungl. Maj:t, att Jämtlands fältjägarregemente skulle förläggas till Östersund, varjämte Kungl. Maj:t bemyndigade arméförvaltningens fortifikationsdepartement att i enlighet med ett utav nämnda stad avgivet anbud ingå avtal med staden angående upplåtelse av mark till plats för kasernetablissemang och övningsfält åt regementet. Mellan fortifikationsdepartementet och staden slöts i anledning härav ett den 6 november 1906 dagtecknat kontrakt i ämnet. Transsumt av detta kontrakt torde få fogas såsom bilaga (Bil. B) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

I och för Norrlands ingenjörkårs förläggning till Östersund har staden åtagit sig fullgörandet av vissa prestationer, som närmare reglerats genom ett mellan kronan och staden den 21 och den 23 maj 1917 träffat avtal. Detta avtal torde få fogas såsom bilaga (Bil. C) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende.

Med anledning av de förändringar i fråga om truppförläggning till Östersund, som den år 1925 antagna nya försvarsorganisationen medfört, har frågan om beredande av ersättning åt staden varit föremål för utredning av kasernkommittén. Sedan förhandlingar i ämnet ägt rum mellan kommittén och staden, överlämnade kommittén med skrivelse den 2 december 1926 ett förslag till överenskommelse mellan kronan och staden. Mot förslaget framställdes emellertid erinringar i åtskilliga hänseenden av såväl chefen för sjätte arméfördelningen som arméförvaltningens fortifikationsdepartement, och nämnda departement ansåg för sin del, att förnyade underhandlingar borde inledas med staden, i syfte att fördelaktigare villkor måtte för kronans vidkommande vinnas. I anledning härav anmodades kasernkommittén att efter underhandlingar med Östersunds stad avgiva förnyat yttrande och förslag i ärendet.

Sedan kasernkommittén ånyo förhandlat med staden, har kommittén med skrivelse den 14 november 1927 överlämnat ett i vissa hänseenden ändrat förslag till överenskommelse mellan kronan och staden. Denna överenskommelse, vilken är dagtecknad den 8 och den 10 november 1927, torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet rörande detta ärende. Såsom framgår av överenskommelsen, har densamma träffats under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande.

I sin förenämnda skrivelse den 2 december 1926 lämnade kasernkommittén till en början en redogörelse beträffande betydelsen för Östersunds stad av 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan samt rörande stadens prestationer på grund av de med kronan ingångna avtalen angående truppförläggningarna till staden. Härom anförde kommittén följande.

De år 1925 beslutade inskränkningarna i försvarsorganisationen berörde, såvitt anginge Östersunds stad, tre truppförband, nämligen Norrlands artilleriregemente, Jämtlands fältjägarregemente samt Norrlands ingenjörkår.

Norrlands artilleriregemente, varav en mindre del för det dåvarande vore förlagd i Boden, skulle enligt 1925 års härordningsbeslut i sin helhet förläggas till Östersund, men bleve detsamma föremål för viss reducering. Vidkommande betydelsen för staden av nämnda beslut hade kommittén, med hänsyn särskilt till att staden — såsom nedan närmare omförmäldes — lämnat allenast ett ringa bidrag till kronan vid truppförbandets förläggning till staden och att detta ägt rum redan före 1892 års härordning, icke ansett nödigt åvägabringa någon utredning i detta hänseende. Allenast det syntes böra framhållas, att personalen vid tiden för utgivandet av omförmälda bidrag till antalet avsevärt understigit den personal, som enligt den nu beslutade härordningen skulle finnas vid regementet.

Jämtlands fältjägarregemente skulle enligt 1925 års försvarsbeslut undergå viss minskning. Utöver den reduktion, som enligt nämnda beslut inträdde för ett infanteriregemente med normalorganisation, omfattande sex utbildningsenheter, tillkomme för Jämtlands fältjägarregemente ytterligare den minskning, som föranleddes av att detta truppförband tillhörde de infanteriregemen-

ten, vilka skulle erhålla så kallad begränsad organisation, omfattande allenast fem utbildningsenheter. Betydelsen för staden av nämnda beslut syntes i viss mån framgå av nedanstående tablå:

Härordning av år	A n t a l							Summa beräknade avlöningsförmåner	Årskontingent värnpliktiga	Utbildningstid för värnpliktiga
	Officerare	Underofficerare	Manskap	Musikpersonal	Civilmilitärpersonal	Pensioneradpersonal	Summa			
1901	47	38	267	33	4	—	389	598 000	630	240
1914	53	39	204	33	4	—	333	806 000	630	340
1925	36	25	118	21	4	4	208	547 000	650	165 ¹⁾

¹⁾ Under det s. k. provisoriet från och med 1920 års klass.

Beträffande de i tablan meddelade uppgifterna ville kommittén särskilt framhålla, att i förhållande till 1901 års härordning — varå det mellan kronan och staden angående regementets förläggning upprättade kontraktet vore grundat — 1925 års organisation innebure en minskning av 11 officerare och 13 underofficerare. Vad musikpersonalen anginge, bestode denna enligt 1901 års härordning efter en år 1905 beslutad omorganisation av 11 musikunderofficerare och 22 man, tillhörande manskapet, men skulle enligt 1925 års härordning utgöras av 1 musikdirektör, 5 musikunderofficerare och 15 man, tillhörande manskapet. Antalet musikunderofficerare nedginge sålunda med 6, men i stället tillkomme 1 musikdirektör. Jämförelsen mellan de enligt 1901 och 1925 års härordningar utgående avlöningsförmånerna, beräknade i enlighet med de av kommittén tillämpade grunderna, utvisade en minskning av 51,000 kronor. Till upplysning om den inverkan å stadens skatteintäkt, sistnämnda minskning kunde antagas innebära, kunde nämnas, att kommunalskatten per bevilningskrona under de tre senaste åren utgjort: 1924 8 kronor, 1925 8 kronor 10 öre och 1926 9 kronor.

Enligt 1914 års härordning skulle Svea och Göta ingenjörkårer omorganiseras till tre förband: Svea, Göta och Norrlands ingenjörkårer. Sedan Kungl. Maj:t den 22 december 1916 förordnat, att *Norrlands ingenjörkår* skulle förläggas till Östersund, hade arbetena för uppförandet av det för kåren nödvändiga kasernetablissemanget tagit sin början. Emellertid hade Kungl. Maj:t den 21 mars 1919 beslutat, att fyra under utförande varande förrådsbyggnader för ingenjörmateriel skulle fullbordas, varemot med påbörjande av ytterligare byggnadsarbeten för etablissemanget skulle tillsvidare anstå. I anledning av detta beslut hade byggnadsarbetet, sedan nämnda förrådsbyggnader fullbordats, legat nere. I saknad av kaserner hade det för kåren avsedda manskapet uppdelats på Svea och Göta ingenjörkårer. Sedan år 1920 hade emellertid en mindre kontingent varit förlagd till Jämtlands fältjägarregementets kasernetablissemang för handhavande av kårens till Östersund förflyttade materiel. I 1925 års försvarsproposition hade uttalats, att Norrlands ingenjörkår utan större olägenheter syntes kunna indragas; och riksdagen hade även förutsatt, att ingenjörtrupperna organiserades på av Kungl. Maj:t föreslaget sätt. Enligt 1925 års försvarsbeslut skulle sålunda någon ingenjörkår icke vara förlagd i Östersund.

I samband med ifrågasatt uppförande i Östersund av ett kasernetablissemang för två batterier av Svea artilleriregemente, vilka enligt vad riksdagen

år 1871 beslutat skulle förläggas till Norrland, hade Östersunds stad den 4 oktober 1890 avgivit ett anbud, däri staden förbundit sig att, så snart artillerietablissemanget förlagts å alternativt angivna platser samt etablissemanget med område införlivats med staden, vilket borde ske innan artilleridivisionen dityttades, erlægga till kronan ett bidrag till inköp av plats för etablissemanget av 10,000 kronor, efter avdrag av värdet av den staden tillhöriga mark, som för etablissemanget inginge, efter beräkning av 4 öre för varje kvadratfot. Detta anbud hade under år 1891 blivit behörigen godkänt. Det kontanta bidrag, som staden till följd härav skulle utgiva, hade staden sedermera erlagt.

Genom 1892 års härordning hade en omorganisation av artilleriregementena ägt rum, varvid de i Östersund förlagda två batterierna hade utökats till ett fullständigt regemente. Till täckande av de kostnader, som uppfordrandet av erforderliga nya kaserner hade medfört för kronan, hade staden emellertid icke lämnat något bidrag. Staden hade sålunda för Norrlands artilleriregemente icke haft annan utgift än den förutnämnda å 10,000 kronor. Att denna kostnad måste anses mer än gottgjord genom de inkomster, staden till följd av regementets befintlighet å platsen erhållit i form av skatter m. m., syntes kommittén uppenbart.

De prestationer, staden utgjort för Jämtlands fältjägerregemente, framginge av det kontrakt, som upprättats mellan kronan och staden den 6 november 1906 om regementets förläggning till staden (se Bil. B). Staden hade i ett till Svenska stadsförbundet lämnat meddelande angivit sina prestationer på grund av nämnda kontrakt sålunda:

Värdet av staden tillhörig, till kronan upplåten mark	
om 1,229,479,05 kvm.	kronor 1,522,362: 02
Kostnad för förvärvet av till kronan upplåten mark	
om 30,186 kvm.	» 6,000: 39
	<hr/>
	Summa kronor 1,528,362: 41.

I nämnda meddelande till stadsförbundet hade staden tillika uppgivit, att staden på grund av fältjägerregementets stora vattenförbrukning mest utbygga sitt vattenledningsverk till avsevärt större kapacitet än eljest varit erforderligt samt att tidigare nedlagda avloppsledningar mest för regementets kasernetablissemangs behov utbytas mot sådana av grövre dimensioner. Angående dessa merkostnader hade staden emellertid icke verkställt någon beräkning.

I en den 21 maj 1924 dagtecknad, till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet ingiven skrivelse hade staden i anledning av ifrågasatt indragning av regementet framhållit, bland annat, att genom den för regementet gjorda upplåtelsen av mark, gränsande till stadens planlagda område och bestående av mycket välbelägen tomt- och trädgårdsjord, hade stadens utvecklingsmöjligheter norrut avskurits och i stället framtvingsats en utveckling av södra stadsdelen. Denna senare utveckling hade å sin sida nödvändiggjort byggandet av gator samt vatten- och avloppsledningar i väsentligt större utsträckning, än om det till regementet upplåtna, mera samlade markområdet bebyggts, varjämte genom den sålunda framtvingade utvecklingen råvattnet till stadens vattenledningsverk förorenats i avsevärt högre grad, än vad eljest blivit fallet.

I vederlag för de prestationer, staden utgjort för fältjägerregementet, hade staden sedan år 1910, då de för regementet uppförda kasernerna i huvudsak blivit färdiga, åtnjutit de fördelar, som följde med en militärförläggning av detta slag, i främsta rummet skatteintäkter. Av den i det föregående intagna tablån framginge, att den fast anställda personalen uppgått till 389 man enligt 1901 års härordning och 333 man enligt 1914 års härordning samt att sammanlagda antalet officerare och underofficerare enligt dessa härordningar utgjort respektive 85 och 92. Avlöningsförmånerna i en stat enligt 1901 års härordning — utan beräkning av den ökning av 75 procent, varmed höjning skett i

tabblån — hade uppgått till i runt tal 342,000 kronor och avlöningsförmånerna i de senare årens stater enligt 1914 års härordning, inberäknat dyrtidstillägg, till 806,000 kronor. Den kommunalskatt, som per bevillningskrona utgått i Östersund, sedan förläggningen genomförts, hade utgjort lägst 5 kronor 50 öre. åren 1911, 1912 och 1913, samt högst 9 kronor, år 1926.

Såsom inledningsvis nämnts, hade beträffande Norrlands ingenjörkår den 21 och den 23 maj 1917 mellan Östersunds stad samt kronan upprättats ett avtal, däri staden åtagit sig vissa förpliktelser (se Bil. C). Stadens prestationer på grund av detta avtal utgjorde enligt av staden lämnad uppgift:

Värdet av staden tillhörig, till kronan upplåten mark		
om 100,327 kvm.	kronor	150,490: 50
Kostnad för anläggning av vatten- och avloppsledningar	»	33,658: 71
Kostnad för vägbyggnadsarbeten	»	18,740: —

Summa kronor 202,889: 21.

Såsom framginge av det föregående, hade staden icke erhållit något egentligt vederlag för dessa prestationer, då den beslutade förläggningen av kåren till staden icke kommit till stånd.

Vidkommande stadens storlek och ekonomiska bärkraft ville kommittén nämna, att folkmängden den 1 januari 1926 utgjort 14,552 personer samt att den inkomst, varå utskylder år 1926 utdebiterats, uppgått till 14,324,000 kronor och det samma år utdebiterade beloppet till 1,289,164 kronor.

Kasernkommittén redogjorde härefter för det då föreliggande förslaget till överenskommelse med Östersunds stad jämte motiveringen för detsamma; i sådant avseende anförde kommittén i huvudsak följande.

Vid de förhandlingar, som kommittén fört med staden, hade största intresset helt naturligt kommit att knytas vid regleringen av kronans och stadens rättsförhållande i anledning av Norrlands ingenjörkårs indragning.

I det förut omförmälda avtalet den 21 och den 23 maj 1917 hade staden upplåtit utan ersättning med full äganderätt till kronan två närmare angivna områden, det ena om 98,626 kvm., betecknat som »Kungl. Norrlands ingenjörkårs kasernomt», och det andra om 1,701 kvm., utgörande utfartsväg från kasernområdet. I anledning av bestämmelse i avtalet, att staden skulle utfärda särskilt upplåtelsebrev å områdena, hade staden den 9 december 1924 utfärdat en handling, däri staden till kronan »i och för förläggning till Östersunds stad av Kungl. Norrlands ingenjörkår» med full äganderätt upplåtit vissa till gränser och yttinnehåll närmare angivna markområden. Sedan staden till rättelse och förtydligande av överlåtelsehandlingen den 15 april 1926 utfärdat en särskild handling, hade kronan den 19 april 1926 erhållit lagfart å de överlåttna områdena.

Enligt 1917 års avtal hade staden vidare upplåtit utan ersättning under nyttjanderätt för en tid av 50 år ett område vid Storsjön, avsett till vattenövningsplats.

Slutligen hade staden i avtalet, såvitt nu vore i fråga, förbundit sig att på egen bekostnad till kasernområdets södra gräns framdraga vattenledning.

Vid förhandlingarna hade staden yrkat, att överlåtelsen av de båda markområdena och upplåtelsen under nyttjanderätt av vattenövningsplatsen skulle återgå samt att kronan skulle lämna staden gottgörelse i anledning av dess kostnader för vattenledningens framdragande. Därjämte hade staden fordrat ersättning för de utgifter, som staden komme att vidkännas för att ånyo erhålla lagfart å de till kronan överlåttna markområdena. Staden hade däremot förklarat sig icke yrka någon ersättning av kronan för det kronan hitintills nyttjat de i avtalet angivna områdena.

Genom 1917 års avtal måste kronan anses hava förbundit sig att till Östersunds stad förlägga Norrlands ingenjörkår. Då det numera till följd av 1925 års beslut i försvarsfrågan finge antagas, att denna kronans förbindelse ej komme att uppfyllas, syntes kronan icke kunna fordra, att staden skulle vara bunden av sina åtaganden. Fastmer syntes staden äga juridisk rätt att bliva försatt i samma ställning, som om 1917 års avtal aldrig kommit till stånd. Med hänsyn härtill hade kommittén icke haft anledning motsätta sig nyssnämnda av staden framställda yrkanden. Tidpunkten för avtalets återgång hade därvid i enlighet med stadens hemställan bestämts till den 1 juli 1927. Härjämte hade föreskrivits skyldighet för kronan att gottgöra staden dess blivande kostnader för lagfart å områdena.

De i det föregående omförmälda, för förvaring av ingenjörmateriel använda byggnaderna vore uppförda å det för kaserntomten avsedda området. Med staden hade överenskommits, att dessa byggnader, som vore belägna inom ett av kronan inhägnat område, innehållande i areal omkring 32,400 kvm., alltjämt skulle tillhöra kronan. För att bereda kronan möjlighet att utnyttja byggnaderna hade staden förbundit sig att till kronan utarrendera det inhägnade området. Arrendetiden hade satts till högst åtta år från och med den 1 juli 1927 eller till den 1 juli 1935. Därest kronan emellertid före sistnämnda dag gjorde framställning om att köpa området, hade staden förklarat sig villig att till kronan överlåta detsamma. Köpeskillingen skulle beräknas efter en krona 50 öre per kvadratmeter och arrendeavgiften utgöra 5 procent av markens värde eller 2,430 kronor för år.

Vad anginge det med nyttjanderätt till vattenövningsplats upplåtna området vid Storsjön, hade överenskommits, att detsamma skulle återställas till staden från och med den 1 juli 1927. Staden hade emellertid förbundit sig att, så länge det till Östersund för det dåvarande förlagda ingenjörkompaniet alltjämt vore förlagt till staden, ställa nämnda markområde kostnadsfritt till kronans förfogande för kompaniets övningar.

På grund av 1917 års avtal hade det ålegat staden att på egen bekostnad framdraga vattenledning. Beträffande dess dimensioner samt tidpunkten för färdigställandet hade den 10 oktober 1918 träffats en särskild överenskommelse mellan kronan och staden, vari stadgats, att vattenledningen skulle utföras med rör av minst 4 tums invändig diameter samt att, därest kronan ansåge nödigt, att ledningen utfördes med rör av 5 tums invändig diameter, sådana rör för ledningen skulle användas under villkor, att kronan på visst sätt deltog i den därav föranledda merkostnaden. Vattenledningen skulle kunna tagas i bruk senast 3 månader efter den dag, staden anmodades att påbörja arbetet med densamma, dock icke före den 1 september det år, arbetet utfördes. I skrivelse den 9 april 1919 hade arméförvaltningens fortifikationsdepartement anmodat staden att senast den 1 september 1919 hava framdragit vattenledningen, och hade fortifikationsdepartementet anhållit, att ledningen skulle erhålla en dimension av 5 tums diameter, varvid departementet förklarat sig villigt ersätta skillnaden i kostnad för denna dimension och 4 tums sådan. Sedan staden i maj månad 1919 försökt vinna anstånd med ledningens utförande men de militära myndigheterna meddelat, att arbetena icke kunde uppskjutas, hade vattenledningen fullbordats i november 1919. Kostnaden för ledningens framdragande hade uppgått till 36,856 kronor 41 öre. Av detta belopp hade kronan den 16 januari 1920 erlagt prisskillnad mellan rör av 4 och 5 tums dimension med 3,197 kronor 70 öre.

Den ersättning, som staden i detta hänseende fordrat, hade preciserats till det av staden utlagda beloppet 33,658 kronor 71 öre jämte 5 procent ränta därpå från och med den 1 januari 1920. Såsom redan anförts, hade kommittén icke haft något att erinra mot att ersättning lämnades i anledning av stadens kost-

nader för vattenledningens framdragande. Vidkommande storleken av det fordrade beloppet, syntes kronan vara pliktig återgålda vad staden utlagt tillika med ränta från den dag, utlagget gjorts, men äga rätt att tillgodogöra sig vattenledningen. Avstode nu kronan från nämnda rätt och staden följaktligen finge behålla vattenledningen, syntes staden böra medgiva ett mot vattenledningens värde svarande avdrag å ersättningsbeloppet. Enligt stadens uppgift kunde vattenledningen emellertid icke utnyttjas för andra ändamål än de till ingenjörkårens område förlagda byggnaderna, och syntes denna uppgift, åtminstone vad de dåvarande förhållandena anginge, äga fog för sig. Men även om vattenledningen med hänsyn till den användning, densamma möjligen framdeles kunde få, skulle vara av ett visst värde för staden, syntes det vid en prövning av ersättningsfrågan i hela dess vidd rimligt, att kronan lämnade staden gottgörelse för ledningens framdragande i den utsträckning, som fordrats. Att märka vore också, att staden icke haft någon inkomst av sitt utlagda kapital utan tvärtom gratis levererat det vatten, som hitintills förbrukats för ingenjörkårens räkning. Anledningen härtill vore den, att kronan icke uppfört den byggnad, vari vattenmätaren skulle inmonteras, vadan den förbrukade vattenmängden ej kunnat uppmätas. I enlighet med vad sålunda anförts hade i översenskommelsen ersättningen upptagits till 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent ränta från och med den 1 januari 1920 att erläggas den 1 juli 1927.

Utöver de anspråk, staden framställt i anledning av Norrlands ingenjörkårs indragning, hade staden hemställt om viss kompensation med hänsyn till inskränkningarna beträffande övriga truppförband.

Av den mark, staden genom 1906 års avtal kostnadsfritt upplåtit till övningsfält åt Jämtlands fältjägerregemente, hade staden anhållit att återfå ett område om cirka 2,38 hektar, beläget i nordvästra hörnet av övningsfältet mellan järnvägslinjen Östersund—Storlien samt den nyligen framdragna banan Östersund—Hoting. På föranledande av kommittén hade chefen för regementet i skrivelse den 11 augusti 1926 — överlämnad till kommittén av arméfördelningschefen — förklarat hinder från regementets sida icke möta, att området återlämnades till staden. Med hänsyn härtill och då även eljest området utan olägenhet för kronan syntes kunna avstås, hade kommittén funnit skäligt tillmötesgå stadens hemställan i denna del. Särskild avhandling om markens överlämnande till staden skulle upprättas, sedan avstyckning ägt rum. Avstycknings- och lagfartskostnader skulle betalas av staden, och syntes området böra av staden få tillträdas den 1 juli 1928 i då befintligt skick.

Staden hade vidare anhållit, att kronan måtte till staden utan ersättning överlåta kronan såsom ägare av närmare angivna fastigheter tillkommande andelar i viss samfällad mark. I detta hänseende hade stadens representanter vid förhandlingarna med kommittén anförut huvudsakligen följande. Norrlands artilleriregementes område vid Östersund utgjordes bland annat av vissa delar av hemmanet $\frac{5}{24}$ mantal nr 5 Odensala. Vid skiftesförrättning å hemmanet hade för gemensamt behov avsatts en del samfälligheter, avsedda till gator, vägar och diken. Dessa markområden vore numera belägna inom Östersunds stads planlagda område och inginge i gatumarken samt vissa tomtplatser. Kronan, som alltjämt ägde del i samfälligheterna, hade icke någon fördel av att behålla sina andelar däri. För staden vore det däremot av vikt att erhålla full äganderätt till gatumarken, varjämte staden kunde befrämja ordning och reda beträffande äganderättsförhållandena till de tomtplatser, som berördes av samfälligheterna, därest staden bleve ägare av därtill hörande samfällad mark.

Enligt »beskrivning över ägstyckning å $\frac{5}{24}$ mantal kronoskatte nr 5 litt. Gg av Västra Odensala», upprättad år 1904, hade berörda hemman styckats i 57 lotter. För samtliga lotters gemensamma behov hade undantagits vissa gator, vägar och krondiken till en sammanlagd areal av 2,8575 hektar. Av lot-

terna, utgörande tillsammans $1000/4800$ mantal, ägde kronan 9 lotter, litt. 69 Gg—77 Gg om tillhopa $701/4800$ mantal, därå kronan den 16 mars 1909 erhållit lagfart.

Det syntes kommittén uppenbart, att ifrågavarande andelar av den samfällda marken icke hade någon som helst betydelse ur rent militär synpunkt. Överhuvudtaget kunde det antagas, att det ej heller ur annan synpunkt vore av intresse för kronan att behålla desamma. Å andra sidan torde det med hänsyn till vad staden anfört vara ett allmänt intresse, att staden erhöle äganderätt till den samfällda marken. På grund härav och då det syntes skäligt, att ytterligare gottgörelse lämnades staden i anledning av inskränkningarna beträffande truppförbanden i staden, hade kommittén ansett sig kunna tillmötesgå stadens framställning i denna del.

Arméförvaltningens
fortifikations-
departements
yttrande den
16 februari
1927.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement avgav, efter chefens för sjätte arméfördelningen hörande, den 16 februari 1927 yttrande i ärendet samt framställde därvid vissa erinringar mot förslaget till överenskommelse. Dessa erinringar, som delvis anslöto sig till vad arméfördelningschefen i ämnet anfört, avsågo fyra olika punkter i överenskommelsen.

I första hand riktade sig fortifikationsdepartementet mot omfattningen av den mark, som kronan enligt förslaget skulle komma att utan ersättning med äganderätt återställa till Östersunds stad. Då enligt departementets mening de förrådsbyggnader, vilka uppförts å det på sin tid av Östersunds stad till kronan med äganderätt upplåtna området för Norrlands ingenjörkår, såväl av militära som ekonomiska skäl alltjämt borde bibehållas såsom ingenjörförråd, ansågo departementet, att det inhägnade området kring nämnda förrådsbyggnader, i areal innehållande omkring 32,400 kvm., ävensom den mark, som tagits i anspråk för en stickspårsanläggning till detta område, icke borde återställas till staden utan fortfarande förbliva i kronans ägo; men för den händelse staden, i stället för att återfå dessa områden, kunde anses berättigad att erhålla kompensation i penningar, borde enligt departementets åsikt den ifrågakommande ersättningen icke beräknas efter det pris, en krona 50 öre per kvm., som kronan enligt förslaget till överenskommelse vid eventuellt köp av det inhägnade området skulle erlägga, enär detta pris måste anses för högt.

Fortifikationsdepartementet vände sig vidare mot förslaget om återställande till Östersunds stad av det utav staden under nyttjanderätt till kronan upplåtna markområdet vid Storsjön, avsett att disponeras såsom vattenövningsplats. Det syntes departementet, att åtgärd borde vidtagas, i syfte att ifrågavarande område allt fortfarande finge disponeras av kronan. Såsom skäl härför anförde departementet, att vissa försök med den i ingenjörförrådet förvarade materielen tidvis kunde behöva utföras, därvid sjösättning av pontoner, byggandet av brodelar, transporter med motorpontoner eller bogserbåt kunde förekomma, samt att, enligt vad arméfördelningschefen upplyst, det även syntes önskvärt att kunna disponera området för Jämtlands fältjägerregementes pionjärövningar.

Den tredje anmärkningen riktade departementet mot den av kasernkommittén föreslagna gottgörelsen till Östersunds stad för staden åsamkade kostnader för framdragande av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde. Förslaget härutinnan fann fortifikationsdepartementet sig icke kunna biträda av den an-

ledningen att, enligt vad departementet under hand inhämtat, staden genom denna vattenledning försäge såväl det vid fornvallen Jamtli bebyggda området som den i närheten därav belägna idrottsplatsen med vatten.

Fortifikationsdepartementets sista invändning hänförde sig till den föreslagna överlåtelsen till Östersunds stad av de andelar av vägar, gator och kron-diken, som kronan såsom ägare av tillhoppa ⁷⁰¹/₄₈₀₀ mantal Odensala nr 5 kunde äga och som vid ägostyckning å nämnda hemman år 1904 undantagits såsom gemensamma för delägarnas allmänna behov. I avseende härå framhöll departementet, att departementet visserligen ej hade något att erinra mot överlåtelsen i och för sig, enär dessa fastighetsandelar ur försvarssynpunkt ej hade någon betydelse, men departementet ifrågasatte likväl, huruvida icke, om nya underhandlingar i varje fall komme att upptagas, staden skulle kunna förmås att såsom vederlag för dessa fastighetsandelar medgiva kronan vissa fördelar.

Sedan såsom inledningsvis nämnts kasernkommittén, i anledning av fortifikationsdepartementets utlåtande, anmodats att efter underhandlingar med Östersunds stad avgiva förnyat yttrande och förslag i ämnet, har kommittén uti sin förut omförmälda skrivelse den 14 november 1927 anfört i huvudsak följande.

Kasernkom-
mitténs skri-
velse den 14
november
1927.

I avseende å fortifikationsdepartementets förslag, att vid återställande till Östersunds stad av den mark, som staden upplåtit till kronan för Norrlands ingenjörkårs räkning, måtte undantagas det för ingenjörförrådet i Östersund inhägnade området om cirka 32,400 kvadratmeter och den mark, som tagits i anspråk för en sticksparsanläggning till detsamma, ville kasernkommittén framhålla, att kommittén redan vid upprättandet av den första överenskommelsen med Östersunds stad haft klart för sig, att det ur olika synpunkter kunde vara önskvärt och lämpligt, att ingenjörkårens förrådsbyggnader bibehölles å sin nuvarande plats. Kommittén hade emellertid icke ansett sig utan vidare böra träffa avtal om inköp av den mark, som varit erforderlig att behålla i kronans hand för förrådets räkning. En förflyttning av ingenjörförrådet till annan plats, exempelvis Boden, kunde eventuellt ifrågasättas. Under sådana omständigheter hade kommittén ansett det vara lämpligast att med Östersunds stad träffa en sådan överenskommelse, att det för förrådet behöfliga markområdet tillsvidare mot arrende bleve disponibelt för kronan samt att det förefunnes möjlighet för kronan att, därest så befunnes lämpligt, inköpa området av staden.

Vad fortifikationsdepartementet anfört i nu berörda hänseende hade icke föranlett någon ändring av kommitténs uppfattning i frågan. Den mark, Östersunds stad upplåtit till kronan för ingenjörkårens räkning, borde återgå till staden. Den del av detta markområde, som tagits i anspråk för ingenjörförrådet, hade staden förklarat sig icke under några omständigheter vilja ställa till kronans förfogande utan att ersättning härför lämnades av kronan. Då kronan icke fullgjort sin utfästelse i det med staden avslutade avtalet av den 21 maj 1917, nämligen att till staden förlägga Norrlands ingenjörkår, kunde kronan rimligen icke begära, att staden skulle till kronan överlämna omkring en tredjedel av området utan att erhålla något vederlag.

Staden hade emellertid icke ställt sig avvisande mot kommitténs förslag att tillsvidare utarrendera det för ingenjörförrådet nödvändiga markområdet till kronan eller att försälja detsamma till kronan. Då kommittén ansett, att slutligt beslut om bibehållande av ingenjörförrådet i Östersund skulle kunna föreligga åtminstone inom en tidrymd av åtta år, hade i den första överenskommel-

sen intagits bestämmelser om att kronan skulle äga att av staden arrendera det erforderliga markområdet för en tid av åtta år, räknat från den 1 juli 1927, men att kronan under denna tid skulle vara berättigad att när som helst inköpa området efter visst närmare angivet pris.

Vid de nya förhandlingarna med Östersunds stad hade stadens representanter vidhållit sina krav i nu omnämnda hänseenden. I den nu upprättade överenskommelsen (se Bil. A) hade § 1 erhållit samma lydelse som i det tidigare föreliggande avtalet, med undantag av att tiden för återställande till staden av de i paragrafen angivna markområdena fastställts till den 1 juli 1928, enär ärendet först vid 1928 års riksdag kunde bli föremål för prövning.

I den nya överenskommelsens § 2 hade bestämts, att staden skulle till kronan för en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, utarrendera dels det för ingenjörförrådet avsedda markområdet, dels ock den mark, som tagits i anspråk för stickspårsanläggningen, men att kronan när som helst under arrendetiden — dock icke efter den 1 januari 1938 — skulle vara berättigad att göra framställning om inlösen av områdena efter ett pris av en krona 50 öre per kvm. För att lämna Kungl. Maj:it och riksdagen tillfälle att, därest så befunnas påkallat, åvägabringa närmare utredning om lämpligheten av att bibehålla ingenjörförrådet i Östersund eller förflytta detsamma till annan plats hade arrendetiden fastställts till tio år.

Mot det pris, en krona 50 öre per kvm., som kronan vid eventuellt köp av områdena skulle erlægga, hade arméförvaltningens fortifikationsdepartement framställt anmärkning under påstående, att detta måste anses vara för högt. Fortifikationsdepartementet hade därvid dels hänvisat till vad chefen för sjätte arméfördelningen anfört i fråga om tomtpriset, dels ock upplyst, att ämbetsverkets domäntjänsteman på förfrågan meddelat, att marken skäligen icke borde sättas högre värde än efter en krona per kvm.

Till en början finge kommittén i detta hänseende framhålla, att vid de första förhandlingarna med Östersunds stad från kommitténs sida gjorts skarpa erinringar mot det av staden fordrade tomtpriset. Det hade emellertid visat sig icke vara möjligt att ernå en reducering av priset. Stadens representanter hade förklarat, att staden icke under några omständigheter vore villig att försälja marken till billigare pris. Av uppgifter, som lämnats vid dessa förhandlingar rörande tomtpriser i och omkring Östersund, hade därjämte framgått, att det begärda priset icke kunde anses oskäligt. Vid sådant förhållande hade kommittén funnit det icke vara möjligt annat än att till Kungl. Maj:ts prövning överlämna frågan, huruvida kronan borde med äganderätt förvärva marken till det av staden fordrade priset.

Därest det för kronan ansåges vara av väsentligt intresse att bibehålla ingenjörförrådet i Östersund, syntes det icke finnas annan möjlighet — om det av staden begärda tomtpriset icke kunde godkännas — än att expropriera den erforderliga marken. Att en dylik åtgärd skulle medföra, att kronan skulle nödgas att för områdena erlægga — förutom expropriationskostnader — minst det av staden fordrade beloppet, cirka 48,000 kronor, måhända avsevärt mera, hade kommittén ansett sannolikt.

Vid de nya förhandlingarna med Östersunds stad hade närmare utredning åvägabringats för att ådagalägga, att tomtpriset icke vore att anse såsom oskäligt. Staden hade också vidhållit, att den begärda ersättningen, en krona 50 öre per kvm., vore fullt skälig och att densamma borde beräknas jämväl för den mark, som stickspåret upptog, till den del detsamma eventuellt icke vore beläget inom det inhägnade området.

Vid de överläggningar, som kommittén i samband med upprättandet av den nya överenskommelsen med Östersunds stad hållit i Östersund med chefen för sjätte arméfördelningen, hade denne starkt betonat önskvärheten av att de för

ingenjörförrådet och stickspårsanläggningen erforderliga markområdena bibehölls i kronans besittning. Med hänsyn till vad staden anfört i fråga om skäligheten av det fordrade tomtpriiset hade arméfördelningschefen vidare förklarat sig icke hava någon erinran att framställa mot att kronan inlöste marken efter ett pris av en krona 50 öre per kvm.

Den förnyade utredningen rörande tomtpriiset hade bestyrkt kommitténs uppfattning, att det av staden begärda priset icke kunde anses vara oskäligt. Därest inköp av det för ingenjörförrådet nödvändiga markområdet skulle komma till stånd, syntes det icke föreligga annan möjlighet för kronan än att acceptera det av staden gjorda anbudet. Med anledning härav hade i den nya överenskommelsen intagits bestämmelser om att staden vid eventuell försäljning till kronan av markområdet skulle erhålla en köpeskilling, beräknad efter en krona 50 öre per kvm.

Under behandlingen av ärendet hade från stadens sida framställts anmärkning mot, att det staket, som av kronan uppförts omkring ingenjörkårens förrådsbyggnader utmed landsvägen Östersund—Ås, placerats i själva vägkanten. Vid en granskning av de kartor, som upprättats vid markrådets avstyckning, hade det — enligt vad staden framhållit — visat sig, att staketet icke uppsatts i gränslinjen av det av kronan disponerade området utan $\frac{3}{4}$ å 1 meter utanför detsamma. Staketets placering alldeles intill själva vägen förorsakade stora olägenheter. Som staketet vore ett plankstaket, tjänstgjorde detsamma vintertiden nära nog såsom snöskärm och föranledde svårigheter vid plogningen av landsvägen. Stadens representanter hade med anledning härav hemställt, att kronan måtte flytta staketet 3.5 meter i västlig riktning. Kostnaderna för flyttning av staketet utmed landsvägen hade av stadens arbetsledare beräknats till 2 å 2: 50 kronor per längdmeter. Då staketet å denna sida hade en längdsträckning av omkring 260 meter, skulle kostnaderna för flyttningen belöpa sig till högst 650 kronor.

Med hänsyn till att staketet uppförts utanför den nuvarande gränslinjen och kronan sålunda redan av denna anledning torde vara skyldig att verkställa flyttning av staketet, hade kommittén ansett kronan icke kunna undandra sig att bestrida de med staketets flyttning förenade kostnaderna. Genom att flytta staketet omkring 3.5 meter från vägkanten bleve jämväl det markområde, som kronan skulle arrendera eller eventuellt inköpa av staden, något mindre. Kronan undginge härigenom att betala arrende och eventuellt köpeskilling för ett markområde, som i och för sig måste anses vara för kronan värdelöst. Flyttning av staketet kunde verkställas, utan att hinder härigenom uppstode för de inom området belägna byggnaderna. Ur militär synpunkt torde intet vara att erinra mot en dylik åtgärd. I andra stycket av § 3 i den nya överenskommelsen hade intagits bestämmelser rörande flyttning av staketet.

Vad härefter anginge arméförvaltningens fortifikationsdepartements förslag, att den av staden upplåtna nyttjanderätten till det för vattenövningsplats avsedda området vid Storsjön, som staden år 1917 utan ersättning ställt till kronans förfogande för en tid av 50 år, måtte tillsvidare bibehållas för kronans räkning, hade denna fråga vid de nya förhandlingarna ingående behandlats. Staden hade därvid slutligen förklarat sig vara villig att kostnadsfritt under tio års tid, räknat från den 1 juli 1928, ställa större delen av den s. k. vattenövningsplatsen vid Storsjön till kronans disposition för militära övningars bedrivande. Därest kronan så påfordrade, skulle staden efter nämnda tids utgång för en tid av ytterligare 30 år upplåta området till kronan på arrende mot en årlig avgift av 200 kronor.

I § 4 av den nya överenskommelsen hade närmare bestämmelser intagits om vattenövningsplatsens upplåtande till kronan. Endast den inhägnade delen av området skulle stå till kronans disposition. Jämväl en mindre del av det in-

hägnade området (den södra delen) skulle staden återfå, sedan på stadens bekostnad det kring området befintliga stängslet flyttats till den nya gränslinjen. Staden hade särskilt motiverat sin begäran att återfå vissa delar av vattenövningsplatsen därmed, att området väl lämpade sig såsom badstrand för stadens innevånare. Mot den ifrågasatta begränsningen av vattenövningsplatsen till den i § 4 angivna omfattningen hade de militära myndigheterna på platsen förklarat sig icke hava något att erinra.

På stadens begäran hade i överenskommelsen särskilt erinrats om att avverkning av skog framdeles icke finge å den till kronan upplåtna vattenövningsplatsen verkställas utan stadens medgivande.

Beträffande härefter fortifikationsdepartementets hemställan, att för kronan fördelaktigare villkor än i den första överenskommelsen upptagits måtte utverkas i fråga om stadens yrkande att utbekomma ersättning för framdragande av vattenledning till den ifrågasatta ingenjörkårens kaserntomt, finge kommittén anföra följande.

Fortifikationsdepartementet hade till stöd för denna hemställan framhållit, att då staden genom vattenledningen torde förse såväl det vid fornvallen Jämtli bebyggda området som den i närheten därav belägna idrottsplatsen med vatten, någon ersättning för vattenledningen icke borde utgå till staden.

Vid de första förhandlingarna med stadens representanter hade dessa uppgett, att den till ingenjörkårens område framdragna vattenledningen icke utnyttjades för leverans av vatten till andra konsumenter. Allenast vattenmen icke avloppsledning hade framdragits. Enligt gällande reglemente för vattenledningen i Östersund finge dylik ledning icke indragas i en fastighet, utan att samtidigt avloppsledning infördes. Till följd härav hade den utlagda vattenledningen icke ökat markvärdet, och kunde densamma icke användas för vattenleverans till andra byggnader.

Uppgiften om att den till ingenjörkårens tomtområde framdragna vattenledningen icke utnyttjades för leverans av vatten till andra förbrukare än kronan hade emellertid visat sig vara till viss del felaktig. Genom ledningen försåges ett par vid fornvallen Jämtli belägna byggnader (en mindre restaurant och ett par bostadsbyggnader) med vatten, och uppbure staden härför betalning med 23 kronor 50 öre för varje kvartal.

Till närmare utredning om denna vattenleverans hade kommittén inhämtat, att i det kontrakt, som den 6 november 1906 upprättats mellan arméförvaltningens fortifikationsdepartement och Östersunds stad rörande upplåtande av mark till kronan såsom kaserntomt och övningsfält för Jämtlands fältjägarregemente (se Bil. B), i punkt 8 stadgats, att staden förbehölle sig, att den vattenledning, som vore utförd från en å det upplåtna området belägen källa till staden tillhöriga lägenheten Björkhem finge tillika med vatten förbliva orubbad med rätt jämväl för staden att utföra de arbeten, som kunde erfordras för ledningens och källans bestånd. Enligt lämnad uppgift utgjorde lägenheten Björkhem samma fastighet, som benämndes fornvallen Jämtli. I samband med att vattenledning år 1919 framdragits till ingenjörkårens område, hade på de militära myndigheternas begäran den ledning, som anlagts från källan på Jämtlands fältjägarregementets övningsfält borttagits. I stället hade till fornvallen Jämtli levererats vatten genom ingenjörkårens ledning. Jämväl idrottsplatsen, belägen intill fornvallen Jämtli, försåges numera med vatten genom sistberörda ledning. Någon betalning erlades icke för det vid sistnämnde anläggning konsumerade vattnet. Idrottsplatsen användes endast under sommarmånaderna.

Med hänsyn till att staden icke hade någon egentlig inkomst för vatten, som levererades genom den till ingenjörkårens område framdragna ledningen, och då ledningen icke kunde utnyttjas för framtida leverans av vatten till andra byggnader, utan att avloppsledning anlades, hade staden vid de nya förhand-

lingarna vidhållit sitt yrkande att erhålla ersättning för de kostnader, staden tillskyndats i samband med vattenledningens framdragande. Stadens representer hade tillika framhållit, att staden när som helst kunde påfordra att ånyo få framdraga vattenledning över Jämtlands fältjägarregementets övningsfält från förberörda källa till fornvallen Jamtli. Som denna ledning visat sig vara till olägenhet för nämnda regemente, hade staden låtit borttaga ledningen och i stället låtit de vid fornvallen uppförda byggnaderna taga sitt vattenbehov genom ingenjörkårens ledning.

Beträffande äganderätten till den till och inom ingenjörkårens område framdragna vattenledningen syntes det kommittén vara självfallet, att den av staden till tomtgränsen framdragna ledningen tillhörde staden. Den del av ledningen, som framdragits inom ingenjörkårens område och fram till det å Jämtlands fältjägarregementets övningsfält belägna havremagasinet, hade bekostats av kronan och tillhörde givetvis kronan, intilldess att kronan frånträtt marken. Därest kronan till staden utgäve ersättning för de kostnader, staden åsamkats för vattenledningens framdragande till tomtgränsen, följde icke härav, att kronan förvärvade någon äganderätt till denna del av ledningen. Ersättningen till staden vore att anse såsom ett skadestånd, som staden erhöle för de utlägg, staden tillskyndats genom kronans förvållande. Om den södra delen av ingenjörkårens område återställdes till staden, på sätt i överenskommelsen förutsattes, bleve staden ägare jämväl till den del av vattenledningen, som nedlagts inom detta område och bekostats av kronan. Den del av vattenledningen, som vore belägen inom det markområde, som kronan enligt § 2 i överenskommelsen fortfarande skulle hava i sin besittning, komme givetvis alltjämt att tillhöra kronan (jfr § 3).

Kommittén hade vid de nya förhandlingarna med staden icke kunnat erhålla någon reducering i det belopp, som staden fordrat att erhålla för vattenledningens framdragande. Några bärande skäl för en dylik nedsättning hade arméförvaltningen icke heller kunnat åberopa. Arméfördelningschefen hade för sin del vid överläggningarna med kommittén förklarat sig icke hava något att erinra mot att stadens krav i denna del vunne bifall.

Första stycket av § 5 i den nya överenskommelsen hade i följd härav erhållit oförändrad lydelse. Till paragrafen hade emellertid fogats ett nytt stycke, däri upptagits närmare bestämmelser om skyldighet för staden att leverera vatten till kronans förrådsbyggnader ävensom till havremagasinet. Sedan vattenmätare blivit uppsatt — vilket torde kunna ske i förrådsbyggnadernas vaktlokal — skulle vatten tillhandahållas kronan till samma pris, som större avnämare därav inom staden erlade. Som kronan, därest det av staden för vattenledningens framdragande fordrade beloppet, 33,658 kronor 71 öre jämte ränta, utbetalades till staden, fått bekosta hela ledningens anordnande, hade staden förbundet sig att under en tid av 25 år, räknat från den 1 juli 1928, lämna kronan 50 procents rabatt å det pris, som kronan skulle erlägga för vid förrådsbyggnaderna och havremagasinet konsumerat vatten. Då priset för vatten i Östersund utginge med 25 öre per kbm. samt några rabattaxor för större förbrukare icke funnes fastställda, skulle kronan erhålla vatten vid nu angivna byggnader efter ett pris av allenast 12 $\frac{1}{2}$ öre per kbm. Vattenkonsumtionen kunde dock icke beräknas bliva mera omfattande utan torde, enligt vad fortifikationsofficieren meddelat, icke komma att uppgå till mer än högst 1,000 kbm. per år.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement hade i sitt utlåtande slutligen hemställt, att staden i samband med att kronan såsom ägare av ⁷⁰¹/₄₅₀₀ mantal Odensala nr 5 till staden överläte en del kronan tillhöriga andelar i samfälligheter, hörande till detta hemman, måtte medgiva kronan vissa fördelar, syftande i huvudsak till reglerande av utfartsvägar från Norrlands artilleriregementets kasernområde.

Vid de förnyade förhandlingarna med Östersunds stad hade de önskemål, som av de militära myndigheterna härutinnan framstälts, blivit i vissa hänseenden tillgodosedda.

Som vissa till samfälligheterna hörande områden enligt numera lämnad uppgift vore belägna å mark, som inginge i det av artilleriregementet disponerade övningsfältet, borde givetvis kronan söka erhålla full äganderätt till samtliga andelar i dessa områden. Sedan staden förvärvat samtliga andelar i samfälligheterna, skulle staden till kronan överlåta de samfälliga ägor, som vore belägna inom artilleriregementets övningsområde. I andra stycket av § 8 i den nya överenskommelsen hade bestämmelser härom intagits.

Såsom vederlag för förvärvet av kronans andelar i samfälligheterna hade staden förklarat sig villig att för uträtning av Norrlands artilleriregementes kaserntomts östra gränslinje utan ersättning till kronan överlåta ett mindre markområde. Överlåtelsen skulle dock icke ske, förrän stadsplan blivit fastställd å de norr och öster om kaserntomten belägna områdena. § 9 i den nya överenskommelsen innehölle föreskrifter om denna överlåtelse. Rörande den nuvarande sträckningen av kaserntomts östra gränslinje hänvisade kommittén till den av mätningssmannen i Östersund upprättade kartan.

I § 10 av den nya överenskommelsen hade slutligen upptagits vissa föreskrifter, som hade till ändamål att reglera trafikförhållanden över och intill Norrlands artilleriregementes övningsfält. Rakt över fältet framginge för närvarande från Odenskog till landsvägen Östersund—Lillsjöhögen en väg, som allmänt trafikerades. Då det för regementet vore av betydelse, att trafiken å denna väg inskränktes och om möjligt helt förflyttades till en annan väg, hade avtal träffats därom, att staden skulle medverka till att förstnämnda väg skulle utbytas mot en genom statens arbetslöshetskommissions försorg nyanlagd väg å övningsfältets södra del. Denna sistnämnda väg skulle därjämte snarast förenas med stadens vägnät vid östra kyrkogården.

Såsom motprestation hade regementschefen förklarat, att kronan till staden utan ersättning borde upplåta erforderligt markområde av regementets övningsfält för framdragande av väg utmed östra gränslinjen av övningsfältet från landsvägen Östersund—Lillsjöhögen vid Lillänge till ändpunkten av vägen till Östersunds skyttegilles skuthana.

Sträckningen av de i § 10 omnämnda vägar hade närmare utmärkts å en av mätningssmannen Frid. Eggvertz upprättad karta.

Vid genomförandet av de nu ifrågasatta markregleringarna m. m. kunde givetvis vissa detaljfrågor uppkomma, som krävde överläggningar med stadens myndigheter. Lösandet av härvid uppstående spörsmål torde lämpligen kunna ordnas genom de lokala militärmyndigheternas försorg.

Förutom de tillägg till och ändringar i den tidigare med Östersunds stad upprättade överenskommelsen, som i det föregående berörts, hade en mindre jämkning i formuleringen vidtagits i fråga om lydelsen av första stycket i § 3 i den nya överenskommelsen, i syfte att icke någon tvekan skulle kunna uppstå om att den del av vattenledningen, som bekostats av kronan och framdragits inom det område, kronan enligt § 2 i överenskommelsen skulle arrendera, eventuellt inköpa av staden, alltjämt skulle tillhöra kronan. I § 5 hade vidare fastslagits, att staden skulle underhålla den till förrådsbyggnaderna och havremagasinet framdragna vattenledningen, i den mån densamma framginge inom markområden, som disponerades av staden.

Arméförvaltningens fortifikationsdepartement har, efter chefens för sjätte arméfördelningen hörande, i yttrande den 17 december 1927 meddelat, att departementet i huvudsak icke hade något att erinra mot den av kaserntommittén med Östersunds stad träffade nya överenskommelsen.

Vid bedömandet av det nu föreliggande förslaget till överenskommelse mellan kronan och Östersunds stad torde böra beaktas, att Norrlands ingenjörkårs förläggning till staden utgjorde förutsättningen för stadens åtaganden enligt förenämnda, år 1917 mellan kronan och staden träffade avtal; att staden å sin sida fullgjort sina utfästelser i avseende å ingenjörkåren; att emellertid nämnda kår icke blivit uppsatt; samt att genom 1925 års härordningsbeslut definitivt bestämts, att kåren icke skall uppsättas. Vidare är att märka, att det till staden förlagda infanteriregementet jämlikt härordningsbeslutet reducerats till s. k. begränsad organisation.

Enligt överenskommelsen skall den mark, som staden jämlikt 1917 års avtal överlåtit till kronan för att disponeras av Norrlands ingenjörkår, utan ersättning med full äganderätt återställas till staden den 1 juli 1928. Häremot synes mig icke någon invändning kunna framställas.

Överenskommelsen innebär vidare, att vissa delar av nyssnämnda mark — nämligen ett område innehållande 31,677 kvm., varå fyra kronan tillhöriga förrådsbyggnader äro belägna, ävensom ett område om cirka 250 kvm., som tagits i anspråk för framdragande av ett stickspår till förrådsbyggnaderna — skola för en tid av tio år utarrenderas till kronan för en årlig arrendeavgift av 2,375 kronor, med rätt för kronan att, därest framställning därom göres före den 1 januari 1938, inlösa områdena för ett pris, beräknat efter en krona 50 öre per kvm. Av vad i ärendet förekommit synes framgå, att för kronan förmånligare villkor för områdenas disponerande, resp. eventuella förvärvande med äganderätt, icke torde kunna ernås.

Genom den ändrade avfattning, överenskommelsen erhållit efter de förnyade underhandlingarna med staden, har kronan tillförsäkrats kostnadsfri nyttjanderätt under tio år till större delen av den s. k. vattenövningsplatsen vid Storsjön ävensom rätt att under ytterligare 30 år disponera ifrågavarande område för en årlig avgift av 200 kronor.

Såsom ersättning för de kostnader, staden åsamkats för framdragande av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde, skall enligt överenskommelsen kronan den 1 juli 1928 till staden utgiva 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent årlig ränta därå från och med den 1 januari 1920. Jag har icke funnit anledning att häremot framställa någon erinran.

Jämväl på övriga punkter har jag funnit mig kunna biträda det föreliggande förslaget till överenskommelse mellan kronan och staden. Jag tillstyrker alltså, att detsamma varder för kronans vidkommande godkänt.

Vad härefter angår bestridandet av förut omförmälda ersättning till Östersunds stad för framdragandet av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde — 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent ränta därå från och med den 1 januari 1920 — ingå härför erforderliga medel i det belopp av 65,000 kronor, som under fjärde huvudtiteln, punkten 79, i årets statsverksproposition beräknats för ersättning till vissa städer. För här ifrågavarande ändamål torde nu ett särskilt extra anslag å, i avrundat tal, 48,000 kronor böra äskas av riksdagen.

Den i överenskommelsen stadgade årliga arrendeavgiften å 2,375 kronor synes böra utgå av den under lantförsvarets ordinarie byggnadsanslag upptagna

anlagsposten för arrende-, jordskylds- och tomtöresmedel m. m. Övriga av överenskommelsen föranledda utgifter för kronan torde kunna bestridas av till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna förut omförmälda den 8 och den 10 november 1927 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Östersunds stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse (Bil. A),

dels ock för bestridande av i § 5 i överenskommelsen angiven ersättning åt Östersunds stad för budgetåret 1928—1929 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 48,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Yngvar Månsson.

Bil. A.

Med anledning av de inskränkningar i försvarsorganisationen, som i följd av 1925 års riksdags beslut i försvarsfrågan skola komma till stånd, träffas härmed mellan Kungl. Maj:ts och kronan genom kasernkommittén, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, å ena sidan, samt Östersunds stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

De fastigheter, som staden enligt avtal den 21 maj 1917 samt överlåtelsehandling den 9 december 1924 med tillägg den 15 april 1926 med full äganderätt upplåtit till kronan, nämligen:

a) det å en förstnämnda avtal bifogad kartkopia med röda begränsningslinjer utmärkta område, betecknat såsom »Kungl. Norrlands ingenjörkårs kaserntomt», och omfattande skogsskiftet Litt. L och delar av skogsskiftena Litt:a E, F, G, K och M med en sammanlagd areal av 98,626 kvadratmeter enligt arealbevis, utfärdade av stadsingenjören A. Kjellin,

b) det å samma kartkopia med blå begränsningslinjer utmärkta och som »vägmark» betecknade område, utgörande utfartsväg från kasernområdets sydvästra hörn (skogsskiftet Litt. G) utefter järnvägen i sydlig riktning till landsvägen Östersund—Ås med en areal av 1,701 kvadratmeter enligt arealbevis, utfärdad av stadsingenjören Kjellin,

skola av kronan utan ersättning med full äganderätt den 1 juli 1928 återställas till staden. (Den 19 april 1926 har kronan vid rådstuvurätten i Östersund erhållit lagfart å dessa fastigheter.)

§ 2.

Staden förbinder sig att till kronan för en tid av tio år, räknat från och med den 1 juli 1928, utarrendera dels den del av det i § 1 under a) omnämnda markområde, som finnes närmare utmärkt å en av mätningssmannen Frid. Eggvertz upprättad karta, i areal innehållande 31,677 kvadratmeter, och varå Norrlands ingenjörkårs förrådsbyggnader äro belägna, dels ock det markområde av skogsskiftet Litt. F, som tagits i anspråk för framdragande av ett stickspår å linjen Östersund—Åskott, i areal innehållande c:a 250 kvadratmeter. Arrendavgiften skall bestämmas till 2,375 kronor per kalenderår. Särskild avhandling skall upprättas mellan kronan och staden rörande markens utarrendering.

Därest kronan önskar med äganderätt förvärva de i denna paragraf omnämnda markområden, förklarar staden sig villig, under förutsättning att kronan före den 1 januari 1938 därom gör framställning, till kronan försälja områdena för ett pris, beräknat efter en krona 50 öre per kvadratmeter. Dylig framställning må av kronan göras när som helst under tiden 1 juli 1928—1 januari 1938.

§ 3.

De byggnader och övriga anläggningar, som finnas uppförda eller anbringade å de i § 2 omnämnda markområden, skola alltjämt tillhöra kronan.

Det staket, som utmed landsvägen Östersund—Ås finnes uppfört för inhägnande av det område, varå Norrlands ingenjörkårs förrådsbyggnader äro belägna, skall kronan låta flytta cirka 3,5 meter i västlig riktning till den nya ägogränsen. Kostnaderna för denna flyttning skola bestridas av kronan.

§ 4.

Staden förbinder sig att under en tid av tio år, räknat från den 1 juli 1928, kostnadsfritt för militära övningars bedrivande ställa till kronans förfogande

större delen av det markområde av skogsskiftet Litt. S vid Storsjön, avsett till vattenövningsplats, som staden enligt 1917 års avtal för en tid av 50 år utan ersättning med nyttjanderätt upplåtit till kronan för Norrlands ingenjörkårs räkning.

Det markområde, som sålunda skall av kronan disponeras såsom vattenövningsplats, finnes närmare utmärkt å en av mätningssmannen Frid. Eggvertz upprättad karta och innehåller i areal omkring 22,000 kvadratmeter. Den södra delen av vattenövningsplatsen, som icke ingår i den nu av staden verkställda upplåtelsen men av kronan inhägnats, må icke av staden disponeras, förrän det stängsel, som finnes uppsatt omkring vattenövningsplatsen, blivit flyttat till den nya gränslinjen. Flyttning av stängslet skall verkställas på stadens bekostnad, därest och när staden så finner lämpligt, dock icke före den 1 juli 1928.

Staden förbinder sig att, om kronan så påfordrar, efter den 1 juli 1938 till kronan utarrendera den enligt denna paragraf till kronan upplåtna vattenövningsplatsen för tiden från nämnda dag till den 1 juli 1968 mot en årlig arrendeavgift av 200 kronor.

Avverkning av skog må å den till kronan upplåtna vattenövningsplatsen icke verkställas utan stadens medgivande.

Därest kronan därom gör framställning, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden rörande den i denna paragraf omförmälda markupplåtelse.

§ 5.

Kronan förbinder sig att den 1 juli 1928 till staden utgiva 33,658 kronor 71 öre jämte fem procent årlig ränta därå från och med den 1 januari 1920. Berörda belopp skall i ett för allt innefatta ersättning för de kostnader, staden åsamkats för framdragande av vattenledning till ingenjörkårens tomtområde.

Sedan vattenmätare blivit uppsatt, åtager sig staden att såväl vid de förrådsbyggnader, som finnas uppförda å de i § 2 omförmälda markområden som vid det å Jämtlands fältjägarregementets övningsfält belägna havremagasinet tillhandahålla kronan vatten till samma pris, som större avnämare därav inom staden erlägga. Staden, som skall underhålla den till förstnämnda markområdets södra gränslinje framdragna vattenledningen, förbinder sig att, enär kronan gäldat de med vattenledningens framdragande förenade kostnaderna, lämna kronan under en tid av 25 år, räknat från den 1 juli 1928, 50 procent rabatt å det pris, som kronan skall erlägga för konsumerat vatten vid angivna byggnader.

§ 6.

Kronan förbinder sig, att sedan staden erhållit lagfart å de i § 1 omförmälda fastigheter, till staden utgiva gottgörelse för den lagfartsstämpel och de utgifter för lösande av expeditioner i lagfartsärendet, som staden kan visa sig hava erlagt.

§ 7.

Kronan skall till Östersunds stad utan ersättning återställa en del av det markområde, som enligt det mellan kronan och staden den 6 november 1906 upprättade kontraktet överlåtits till kronan för Jämtlands fältjägarregementes räkning, nämligen den nordvästra delen av övningsfältet med en areal av cirka 2,38 hektar, gränsande i öster mot järnvägslinjen Östersund—Storuman, i sydväst mot staden tillhörig mark invid järnvägslinjen Östersund—Storlien och i nordväst mot skogsskiftet Litt. B.

Sedan avstyckning av det markområde, som enligt denna paragraf skall till staden återställas, ägt rum, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden angående fastighetens överlåtande till staden. Markområdet må av staden tillträdas den 1 juli 1928 i då befintligt skick. Kostnaderna för avstyckning av området ävensom lagfart å detsamma bestridas av staden.

§ 8.

Kronan såsom ägare till följande hemmansdelar av Odensala n:r 5, nämligen

$\frac{7}{4800}$	mantal litt.	69 Gg,	$\frac{11}{4800}$	mantal litt.	74 Gg,
$\frac{9}{4800}$	»	» 70 Gg,	$\frac{4}{4800}$	»	» 75 Gg,
$\frac{8}{4800}$	»	» 71 Gg,	$\frac{3}{4800}$	»	» 76 Gg,
$\frac{7}{4800}$	»	» 72 Gg,	$\frac{614}{4800}$	»	» 77 Gg eller
$\frac{8}{4800}$	»	» 73 Gg,			

tillhopa $\frac{701}{4800}$ mantal av hemmanets $\frac{1000}{4800}$ mantal överlåter till Östersunds stad de andelar av vägar, gator och krondiken, som kronan må äga och som vid ägostyckning å nämnda hemman år 1904 undantagits såsom gemensamma för delägarnas allmänna behov.

Som de i denna paragraf angivna samfälligheter till viss del äro belägna å mark, som av Norrlands artilleriregemente disponeras såsom övningsfält, förbinder sig staden att, sedan staden förvärvat samtliga andelar i samfälligheterna, till kronan utan vederlag överlåta de samfälliga ägor, som äro belägna inom nämnda regementes övningsområde.

§ 9.

Sedan stadsplan blivit fastställd å de områden, som äro belägna norr och öster om den av Norrlands artilleriregemente disponerade kaserntomten, skall staden för uträkning av kaserntomtens östra gränslinje utan vederlag till kronan överlåta det markområde, som är beläget norr om Fältvägen och Odenslundsvägen, i väster gränsar till artilleriregementets kaserntomt samt efter framdragande av Södra Ringvägen och Norrlandsgatan i öster kommer att gränsa till den gata, som skall framgå utmed kaserntomtens östra gräns.

§ 10.

Kronan skall för framdragande av väg utmed östra gränslinjen av det utav Norrlands artilleriregemente disponerade övningsfältet från landsvägen Östersund—Lillsjöhögen vid Lillänge till ändpunkten av vägen till Östersunds skyttegilles skjutbana utan ersättning till staden upplåta erforderligt markområde av övningsfältet.

Såsom vederlag för denna markupplåtelse förklarar staden sig villig medverka till att den väg, som för närvarande framgår rakt över artilleriregementets övningsfält från Odenskog till landsvägen Östersund—Lillsjöhögen, utbytes mot en genom statens arbetslöshetskommissions försorg nyanlagd väg å övningsfältets södra del, varjämte staden tillförbinder sig att snarast förena sistnämnda väg med stadens vägnät vid Östra kyrkogården.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Östersunds stad det andra exemplaret.
Stockholm den 10 november 1927.

För kasernekommittén:

JOHAN JÖNSSON.

/Nils Berlin.

Östersund den 8 november 1927.

För Östersunds stad:

E. E. LIVÉN.

DAVID MORÉN.

Transsumt.

Bil. B.

Kontrakt.

Sedan Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 25 maj 1906, varav bestyrkt avskrift här vidfogas, förordnat att Kungl. Jämtlands fältjägarregemente skall förläggas till Östersund ävensom bemyndigat Kungl. Arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet att i enlighet med ett av nämnda stad avgivet anbud ingå avtal med staden angående upplåtelse av mark till plats för kasern-etablissemang och övningsfält åt regementet, har mellan Kungl. Arméförvaltningen å fortifikationsdepartementet, å ena, samt staden Östersund, å andra sidan, träffats följande avtal:

1:o.

Under förutsättning att Kungl. Jämtlands fältjägarregemente varder före år 1910 förlagt till staden Östersunds ägoområde, upplåter staden till Kungl. Maj:t och kronan utan ersättning med full äganderätt samt gravationsfritt ett å härvid fogade kartkopia med röd begränsningslinje omslutet område med därå nu befintlig skog, att för nämnda regemente användas till plats för kasern-etablissemang och till övningsfält.

2:o.

Den del av det upplåtna området, som är avsett till kaserntomt och å kartan är utmärkt med grön begränsningslinje, får av Kungl. Maj:t och kronan tillträdas genast efter detta avtals avslutande samt den återstående delen av området den 14 mars 1908.

8:o.

Staden förbehåller sig, att den vattenledning, som är utförd från en å det upplåtna området belägen källa till staden tillhöriga lägenheten Björkhem, får tillika med vatten förbliva orubbad med rätt jämväl för staden att utföra de arbeten, som kunna erfordras för ledningens och källans bestånd.

11:o.

Staden förbinder sig att sex månader efter skedd tillsägelse kostnadsfritt för kronan hava till kaserntomtens södra gräns framdragit vatten- och avloppsledningar ävensom att därefter underhålla dessa ledningar och, där icke hinder i vattenverkets drift möter, tillhandahålla regementet vatten till samma pris, som större avnämare därav inom staden erläggga.

12:o.

Staden medgiver, att eventuella militärövningar må utan ersättning äga rum såväl å staden tillhörig, utanför det nu upplåtna området befintlig skogsmark, som icke redan nu är till enskilt begagnande upplåten, som ock å av staden åt enskilda till mulbete upplåten skogsmark, under förbehåll likväl att stadens rätt till ersättning för genom militärövningarna och vad med dem äger samband tilläventyrs förorsakad skada bliver staden bibehållen.

13:o.

Staden tillhandahåller Kungl. Maj:t och kronan alla erforderliga handlingar för vinnande av lagfart å ifrågavarande område, i den mån detsamma icke

måste genom expropriation förvärvas, med skyldighet för kronan att ensam bestrida kostnaderna för lagfarten.

Av detta kontrakt äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Arméförvaltningen erhållit det ena och Östersunds stad det andra.

Stockholm den 6 november 1906.

För Kungl. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement:

G. C:SON BERGMAN.

C. SÖDERBAUM.

[Axel Göransson.

Stockholm den 6 november 1906.

För stadsfullmäktige i Östersund.

ERNST GUSTAFSON.

Enligt Drätselkammarens i Östersund bemyndigande den 20 september 1906. Herr Ernst Gustafsons egenhändiga namnteckning bevittna:

Axel Andersson.

Adolf Kjellin.

Bil. C.

Avtal.

Mellan chefen för sjätte arméfördelningen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar å ena, samt Östersunds stad genom dess drätselkammare, å den andra sidan, är denna dag, under förbehåll av Kungl. Arméförvaltningens fortifikationsdepartements godkännande följande avtal träffat:

Östersunds stad upplåter härmed utan ersättning — jämlikt stadsfullmäktiges i Östersund beslut enligt närlagda protokollsutdrag av den 19 januari 1915 — med full äganderätt till Kungl. Maj:t och kronan:

dels staden tillhöriga, å närlagda kartkopia med röda begränsningslinjer utmärkta och som »Kungl. Norrlands ingenjörkårs kaserntomt» betecknade område, omfattande skogsskiftet Litt. L och delar av skogsskiftena Litt:a E, F, G, K och M med en sammanlagd areal av 98,626 kvm. enligt arealbevis, utfärdad av stadsingenjören A. Kjellin,

dels ock staden tillhöriga, å närlagda kartkopia med blå begränsningslinjer utmärkta och som »vägmark» betecknade område, utgörande utfartsväg från kasernområdets sydvästra hörn (skogsskiftet litt. G.) utefter järnvägen i sydlig riktning till landsvägen Östersund—Ås med en areal av 1,701 kvm. enligt arealbevis utfärdad av stadsingenjören A. Kjellin.

Östersunds stad upplåter jämväl utan ersättning till Kungl. Maj:t och kronan med nyttjanderätt för en tid av femtio (50) år och med rätt vid denna tids utgång till förlängning av detta avtal det å ovan åberopade kartkopia med röda begränsningslinjer utmärkta området av skogsskiftet Litt. S vid Storsjön, avsett till vattenövningsplats.

Sagda upplåtelser ske på följande villkor i övrigt:

1. För åstadkommande av vägförbindelse till kasernområdet och vattenövningsplatsen förbinder sig staden att på egen bekostnad till väg av sex meters bredd med fast vägbana iordningställa den s. k. Lottgatan i Repslagaregatans förlängning intill kasernområdets södra gräns emot det att kronan på egen bekostnad åtager sig att å mark i Lottgatans förlängning, som av staden för ändamålet kostnadsfritt upplåtes, bygga enahanda väg i fortsättningen förbi kasernområdet till landsvägen Östersund—Ås. Vägförbindelserna i fråga skola vara

färdiga att tagas i bruk senast ett år efter det kontrakt om uppförande av Kungl. Norrlands ingenjörkårs kasernbyggnader avslutas.

Här ovan omnämnda vägar skola vara för allmän trafik tillgängliga.

2. Det framtida underhållet av vägarna bestrides av staden å de delar, vars anläggning av staden ombesörjes, varemot underhållet i övrigt bestrides av Kungl. Maj:t och kronan.

3. Staden förbinder sig att på egen bekostnad till kasernområdets södra gräns framdraga vattenledning.

Staden förbinder sig likaledes att därefter underhålla denna ledning samt tillhandahålla kåren vatten till samma pris, som större avnämare därav inom staden erlägga.

Beträffande vattenledningens dimensioner samt tidpunkten för dess färdigställande är särskild överenskommelse träffad.

4. Staden giver Kungl. Maj:t och kronan rätt att å staden tillhörig mark framdraga elektriska ledningar till kaserntomt och vattenövningsplats ävensom nedlägga avloppsledningar från kaserntomten till Storsjön.

5. Staden giver Kungl. Maj:t och kronan rätt att å det till vattenövningsplats upplåtna området uppföra förrådsbyggnader, verkställa därför och för vinnande av nödigt utrymme erforderlig skogsröjning, anlägga för broslagningsövningar nödvändiga strandskoningar, uppmuddringar och dylikt samt för övrigt fritt disponera över ifrågavarande område utan särskild ersättningsskyldighet till staden.

6. Å områdena befintliga byggnader skola genom stadens försorg avlägsnas före den 1 nästkommande september; har så ej skett tillfalla de Kungl. Maj:t och kronan utan ersättning.

7. Staden giver Kungl. Maj:t och kronan rätt att till säkerhet för beståndet av detta avtal, i vad det angår det till vattenövningsplats upplåtna området vid Storsjön, erhålla inteckning uti ifrågavarande område.

8. Staden ansvarar för att de upplåtna områdena i övrigt icke besväras av någon gravation.

9. Tillträdet sker denna dag.

10. Skatter och onera, som förfalla till betalning före tillträdesdagen, betalas av staden, och de, som förfalla därefter, av Kungl. Maj:t och kronan.

11. Staden är befriad från kostnader för lagfart å detta fång ävensom för avsöndrandet av de upplåtta områdena.

12. Staden utfärdar omedelbart särskilt upplåtelsebrev å de kronan med äganderätt tillkommande områdena och avlämnar nödiga åtkomsthandlingar för lagfarts vinnande.

Med detta avtal förklara vi oss å ömse sidor nöjda och äro två exemplar därav upprättade och växlade.

Östersund den 21 maj 1917.

För Kungl. Maj:t och kronan

E. W. BERGSTRÖM.
Arméfördelningschef.

/Sven E. Alin.

För Östersunds stad:

ERNST GUSTAFSON.
Ordf. i Drätselkammaren.

Ernst Gustafsons egenhändiga namnteckning bevitna:

Ove Lionel.
Östersund.

S. Billman.
Östersund.

Att förestående avtal blivit av stadsfullmäktige i Östersund godkänt vid sammanträde den 15 maj 1917, betygar Östersund den 21 maj 1917.

JOHN SÖDERSTRÖM.
Stadsfullmäktiges sekreterare.

Godkännes för Kungl. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement.
Stockholm den 23 maj 1917.

A. ODELSTIERNA.

M. MORTON.

/Axel Göransson.